

CURTEA DE APEL NORD

Republica Moldova, mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 54
email: cab@justice.md; Tel.: /+373 231/ 23 140
www.instante.justice.md

3/4

2rc-20/26

Curtea Constituțională
secretariat@constcourt.md

Vă expediem sesizarea privind excepția de neconstituționalitate formulată de avocatul Iulian Rusanovschi în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată formulată de Mitropolia Moldovei - Cult Religios Biserica Ortodoxă din Moldova în contradictoriu cu Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă cu Hramul Sfântul Gheorghe satul Camencea, raionul Orhei privind protecția posesiei, prin evacuare, conform încheierii Colegiul Civil și de Contencios administrativ al Curții de Apel Nord din 27.05.2026.

Anexă: copia încheierii din 27.05.2026, Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate cu anexă.

**Judecătorul
Curții de Apel Nord**

Digitally signed by Sajin Mariana
Date: 2026.06.05 09:27:38 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Mariana Sajin

Ex. Grefier: Svaracevschi C.

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹

A.2. Persoană juridică

1. Parohia Ortodoxă cu Hramul „Sfântul Gheorghe” din s. Camencea, r-nul Orhei

2. 1023620010540

3. Popa Andrei

5. Avocat Rusanovschi Iulian

A.3. Instanța de judecată

1. Curtea de Apel Nord

2. Sajin Mariana

4. mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare nr.54

5. Tel: 0(231)2-31-40; E-mail: cab@justice.md

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

La data de 27.06.2024 Mitropolia Moldovei - Cult Religios Biserica Ortodoxă din Moldova s-a adresat în judecată cu acțiune posesorie împotriva Comunității Religioase Parohia Ortodoxă cu Hramul Sfântul Gheorghe din s. Camencea, r-nul Orhei privind înlăturarea impedimentelor în posesia și folosința clădirii bisericii nr. cadastral 6432403.350.01 și terenul cu nr. cadastral 3642403.350 pe care se află clădirea bisericii – inclusiv înlăturarea/evacuarea din Clădirea bisericii și din casa parohială de pe teren.

Prin hotărârea Judecătoriai Orhei (sediul Central) nr. 2-1109/2024 din 20.02.2026 s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Mitropolia Moldovei – Cult Religios Biserica Ortodoxă din Moldova către Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă cu Hramul „Sfântul Gheorghe” din s. Camencea, r-nul Orhei, privind protecția posesiei și s-a obligat Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă cu Hramul „Sfântul Gheorghe” din s. Camencea, r-nul Orhei să înlătore obstacolele în folosința și posesia bunului imobil compus din: teren cu destinația pentru construcții cu nr. cadastral 6432403.350 și Clădirea Bisericii cu suprafața de 280 m.p. cu nr. cadastral 6432403.350.01, amplasată în s. Camencea, com. Donici r-nul Orhei, cu evacuarea din acest imobil.

În speță, prevederile art. 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, vin în contradicție cu prevederile art. 20, 23, 26 și art. 114 și 119 din Constituția Republicii Moldova, deoarece art. 278¹⁶ alin. 3) CPC prevede că: „Hotărârea asupra acțiunii posesorii este supusă numai recursului”, iar art. 423/429 din CPC nu reglementează sub nici o formă recursul împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate în instanța de fond, ci doar recursul împotriva deciziilor Curții de Apel.

În aceeași ordine de idei, prevederile art. 278¹⁵ CPC stipulează că: „În procedura privind acțiunile posesorii se judecă acțiunile prin care se apără posesia în temeiul art.308–311 din Codul civil (acțiunile posesorii)”, însă Codul civil instituie acțiunea posesorie prin prevederile art. 491-496. Avem o reglementare obscură în legislație, care duce justițiabilii în eroare, și care nu trece testul de calitate (constituționalitate) a legii, prin lipsa de precizie (indicarea eronată a unor norme corespondente).

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

C. Obiectul sesizării³

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare verificarea constituționalității prevederilor art. 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, în sensul corespunderii cu art. 20, 23, 26 și art. 114 și 119 din Constituția Republicii Moldova.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Aplicarea dispozițiilor art. 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, în sensul invocat de către reclamantă și instanța de judecată, dar și în sensul lor direct prevăzut de Codul de Procedură Civilă, contravine art. 20, 23, 26 și art. 114 și 119 din Constituția Republicii Moldova („Hotărîrea asupra acțiunii posesorii este supusă numai recursului” fiind singura reglementare a acestei căi de atac, iar secțiunea I și secțiunea a II a căii de atac recursul nu instituie dreptul și regulile pentru recurarea unei hotărâri pronunțate de instanțele de fond (*termenul de atac; posibilitatea depunerii recursului nemotivat până la pronunțarea hotărârii motivate; instanța competentă să examineze acest recurs, părțile care sunt în drept să folosească această cale de atac etc.*)).

Articolul 40 din Constituție, prevede că: *Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.* În speță, prin nereglementarea căii de atac a recursului împotriva hotărârilor instanței de fond în **Capitolul XXXVIII** a Codului de procedură civilă, se îngreunează accesul la justiție prin nereglementarea acestui tip de recurs și a condițiilor/cerințelor impuse pentru exercitarea sa (termeni, recurenți, instanță competentă, motivare etc).

Articolul 23 alin. 2) din Constituție prevede faptul că: *Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.* În speță, statul nu a asigurat dreptul împriecinătorilor de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, după cum urmează:

- Părțile nu cunosc dacă pot contesta hotărârea prin recurs nemotivat sau sunt obligate să depună direct recurs motivat împotriva hotărârii pronunțate de instanța de fond. Astfel în această cauză avem un recurs motivat depus de recurentă și alt recurs nemotivat depus de Ministerul Culturii (intervenient);
- Părțile nu cunosc dacă instanța de judecată era în drept să emită, după deliberare, doar dispozitivul hotărârii și abia ulterior partea motivată a hotărârii;
- Părțile nu cunosc care este termenul concret de depunere a recursului (15 zile sau 2 luni), iar instanța de judecată a oferit părților un termen de 30 de zile de la pronunțare pentru depunerea recursului;
- Părțile nu cunosc dacă termenul pentru depunerea recursului se calculează din data pronunțării sau din data aducerii la cunoștință a acestuia, sau poate din data aducerii la cunoștință a hotărârii integrale?
- Legea nu prevede expres care este instanța competentă să examineze aceste tipuri de recursuri?
- Legea procesual civilă nu indică expres lista participanților la procesul civil în drept să declare acest tip de recurs etc.

Obscuritatea legii procesual civile și nereglementarea căii de atac a recursului împotriva hotărârilor adoptate de judecătoria în **Capitolul XXXVIII** a Codului de procedură civilă constituie o problemă de constituționalitate a normelor invocate ce urmează a fi sancționate de Curte prin admiterea acestei excepții.

Articolul 26 alin. 1-2) din Constituție: *Dreptul la apărare este garantat. (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.* Astfel, prin nereglementarea căii de atac a recursului împotriva hotărârilor adoptate de judecătoria în **Capitolul XXXVIII** a Codului de procedură civilă, recurenta nu are mijloace

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

legitime procesuale de a se apăra, iar lipsa unor astfel de normă aduce atingere dreptului la apărare a părții în proces.

În aceeași ordine de idei, faptul că prevederile art. 278¹⁵ CPC stipulează că: „*În procedura privind acțiunile posesorii se judecă acțiunile prin care se apără posesia în temeiul art.308–311 din Codul civil (acțiunile posesorii)*”, iar Codul civil instituie acțiunea posesorie prin prevederile art. 491-496 – constituie o nouă ingerință adusă dreptului la apărare fiindcă instanța utilizează în examinarea acțiunii posesorii norme ale codului civil diferite de cele indicate expres în art. 278¹⁵ CPC. Astfel, se crează o imposibilitate a utilizării mijloacelor de apărare expres instituie de lege, contrar cerințelor indicate de art. 26 alin. 2) din Constituție.

Din conținutul art. 114 din Constituție reiese că: *Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești*. Astfel, instanța de judecată care este în drept să examineze calea de atac *recursul împotriva hotărârilor pronunțate de judecătoria*, urmează a fi indicată expres în prevederile Codului de Procedură Civilă. În speță, acest recurs a fost transmis spre examinare Curții de Apel Nord, însă **în temeiul cărei norme din CPC, Curtea de Apel va pronunța o decizie asupra acestui recurs?** Nici art. 423 și nici art. 423/429 nu reglementează o astfel de cale de atac. Este adevărat că în temeiul logicii juridice, recursul împotriva unei hotărâri pronunțate de o judecătorie urmează a fi examinat de o curte de apel (instanța imediat ierarhic superioară), însă este la fel de necesar (din punct de vedere a constituționalității unei legi), ca acest drept să îi fie acordat curții de apel printr-o normă procesual civilă!

În aceeași ordine de idei, atrag atenția că prevederile art. 119 din Constituție stabilesc: *Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii*.

Astfel, pe de o parte **art. 278¹⁶ alin. 3) din Codul de procedură Civilă** instituie calea de atac *recursul împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate de judecătoria în acțiunile posesorii*, iar pe de altă parte, **Capitolul XXXVIII** a Codului de procedură civilă nu stabilește nici o regulă de procedură pentru acest tip de recurs. Cu alte cuvinte, *lipsesc condițiile legii pentru exercitarea unei căi de atac instituite și existente de principiu*, prin **art. 278¹⁶ alin. 3) CPC** și care poate fi folosită de părțile interesate, însă într-un mod cu totul **obscur, neclar, imprevizibil și imprecis**. Această stare de nereglementare a „*condițiilor de folosire a recursului împotriva hotărârilor pronunțate de judecătoria*” reprezintă o problemă de constituționalitate a normei invocate (**art. 278¹⁶ alin. 3) CPC în coraport cu art. 423/429 CPC**). Astfel, în practica instanțelor naționale de judecată (se anexează unele decizii), instanțelor de fond consideră că aceste hotărâri pot fi recurate în termen de 30 de zile, iar curțile de ape sunt de părere că ele se contestă în 15 zile! **Care comportament procesual urmează să adopte recurenta?**

Cele trei criterii fundamentale, desprinse din jurisprudența Curții Constituționale a R. Moldova (principiul legalității și calitatea legii), pentru ca o normă juridică să fie constituțională sunt:

Claritatea – Norma trebuie să fie formulată într-un limbaj inteligibil, precis și neechivoc, astfel încât destinatarii acesteia să înțeleagă exact care sunt drepturile și obligațiile lor, fără a lăsa loc la interpretări arbitrare.

Precizia – Norma trebuie să fie suficient de concretă și determinată, definind clar conduita interzisă sau permisă, pentru a evita aplicarea ei subiectivă sau abuzivă de către autorități.

Previzibilitatea – Norma trebuie să fie predictibilă, ceea ce înseamnă că o persoană trebuie să poată să-și adapteze conduita în funcție de reglementările în vigoare, anticipând consecințele juridice ale acțiunilor sale.

Aceste trei cerințe formează standardul de calitate a legii, esențial în cadrul statului de drept și securității raporturilor juridice.

Aceste cerințe formează standardul de calitate a legii, fundamental în cadrul statului de drept și al securității juridice. Nereglementarea exhaustivă a căii de atac a recursului împotriva

hotărârilor instanței de fond în acțiunile posesorii, așa cum este indicat de Art. 278¹⁶ alin. (3) CPC în raport cu Art. 423/429 CPC, creează o situație de obscuritate și imprevizibilitate. Aceasta se manifestă prin lipsa unor norme clare privind termenul de depunere a recursului, instanța competentă, posibilitatea depunerii recursului nemotivat, și lista participanților la procesul civil îndreptățiți să declare acest tip de recurs.

O astfel de situație contravine cerințelor de claritate, precizie și previzibilitate ale legii, așa cum sunt ele dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale și de asemenea, indicarea eronată în Art. 278¹⁵ CPC a temeiului acțiunilor posesorii (Art. 308-311 din Codul Civil, în loc de Art. 491-496 din Codul Civil) reprezintă o lipsă de precizie care induce în eroare justițiabilii și afectează calitatea legii.

Similar, Articolul 26 din Constituție garantează dreptul la apărare. Lipsa unor mijloace legitime procesuale clare și previzibile pentru exercitarea recursului împotriva hotărârilor instanței de fond în acțiunile posesorii afectează direct dreptul la apărare al părților. O parte nu poate reacționa independent și prin mijloace legitime la încălcarea drepturilor și libertăților sale dacă procedurile de exercitare a căilor de atac sunt obscure sau inexistente.

Lipsa reglementărilor procedurale detaliate pentru recurs în acțiunile posesorii limitează nejustificat accesul părților la justiție și la un recurs efectiv, contrar Art. 20 și 40 din Constituție.

Lipsa unei norme exprese în CPC care să confere Curții de Apel competența de a examina recursul împotriva hotărârilor judecătorești în acțiunile posesorii, ceea ce contravine Art. 114 și 119 din Constituție.

Spre exemplu, Codul de procedură civilă al României are o reglementare mult mai precisă și constituțională în acest sens: *Hotărârile date în apel, cele date, potrivit legii, fără drept de apel, precum și alte hotărâri în cazurile expres prevăzute de lege sunt supuse recursului.*

Astfel, urmează a fi declarat neconstituțional articolele 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, și anume:

1. Sintagma „art.308–311” a art. 278¹⁵ CPC;
2. **Articolele 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă**, în măsura în care nu reglementează condițiile de exercitare a căii de atac *recursul împotriva hotărârilor adoptate de judecătorii în acțiunile posesorii.*

Considerăm că acest remediu procedural va asigura un just echilibru între interesul public și cel individual.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Încălcarea accesului liber la justiție și a dreptului la un recurs efectiv (art. 20 și art. 40 din Constituție)

Constituția garantează nu doar un acces formal la justiție, ci unul **efectiv și real**. Curtea Constituțională a statuat în mod constant că accesul la justiție presupune existența unor remedii efective, concrete și accesibile, nu doar teoretice.

Deși art. 278¹⁶ alin. (3) CPC prevede formal „dreptul la recurs” împotriva hotărârilor judecătorești în materie posesorie, legiuitorul a omis să reglementeze elementele esențiale ale exercitării acestei căi de atac: termenul de declarare, instanța competentă, forma și conținutul cererii de recurs, calitatea procesuală a participanților și procedura de soluționare.

Absența acestor norme transformă recursul într-un drept **iluzoriu și iluzoriu inaccesibil**, ceea ce echivalează cu o îngrădire neconstituțională a accesului la justiție.

Încălcarea dreptului de a-și cunoaște drepturile și obligațiile (art. 23 din Constituție) și a principiului securității juridice

Statul are obligația pozitivă de a adopta norme clare, precise, inteligibile și previzibile. În absența reglementărilor procedurale concrete, justițiabilul nu poate cunoaște:

- dacă recursul trebuie motivat sau poate fi depus nemotivat;
- termenul de exercitare (15 zile, 30 de zile sau 2 luni?);
- momentul de la care curge termenul (data pronunțării, comunicării dispozitivului sau a hotărârii integrale?);
- care este instanța competentă să judece recursul.

Această **obscuritate legislativă gravă** încalcă principiul previzibilității legii și dreptul fundamental al cetățeanului de a-și cunoaște drepturile și obligațiile, afectând grav securitatea juridică.

Încălcarea dreptului la apărare (art. 26 din Constituție)

Dreptul la apărare implică nu doar posibilitatea teoretică de a contesta o hotărâre, ci existența unor **mijloace procesuale reale și eficiente** pentru exercitarea acestui drept. Lipsa unei proceduri clare și complete a recursului lipsește partea vătămată de instrumentele necesare pentru a-și apăra în mod efectiv drepturile.

În plus, art. 278¹⁵ CPC face o trimitere eronată la articolele 308–311 din Codul civil, în loc de art. 491–496 (care reglementează acțiunile posesorii), ceea ce creează o confuzie suplimentară și o barieră suplimentară în calea exercitării efective a apărării.

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Încălcarea principiului legalității și al competenței instanțelor judecătorești (art. 114 și art. 119 din Constituție)

Justiția se îmfăptuiește exclusiv de instanțele judecătorești, iar competența acestora trebuie stabilită în mod expres și precis prin lege (art. 114 și art. 119 Constituție).

În practică, recursurile sunt transmise Curții de Apel Nord (sau altor curți de apel), deși niciun text din Codul de procedură civilă nu conferă în mod expres acestor instanțe competența de a judeca asemenea recursuri. Exercițarea căii de atac se face astfel **în afara cadrului legal**, ceea ce contravine principiului legalității.

Încălcarea standardului de calitate a legii (claritate, precizie, previzibilitate)

Jurisprudența constantă a Curții Constituționale impune ca orice normă juridică să respecte trei exigențe cumulative:

- **claritate** (să fie inteligibilă și neechivocă);
- **precizie** (să fie suficient de determinată pentru a evita arbitrariul);
- **previzibilitate** (să permită anticiparea consecințelor juridice).

Normele criticate nu îndeplinesc niciunul dintre aceste trei criterii. Ele creează un vid procedural care permite aplicări arbitrare și imprevizibile, afectând în mod grav securitatea raporturilor juridice.

Dispozițiile art. 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. (3) și normele conexe din Codul de procedură civilă, prin lipsa lor de reglementare a condițiilor concrete de exercitare a recursului în acțiunile posesorii, creează o situație de **blocaj procedural** și de **vid legislativ inacceptabil**.

Aceste deficiențe duc la încălcarea cumulativă și gravă a următoarelor drepturi și principii constituționale:

- accesul liber la justiție și dreptul la un recurs efectiv (art. 20, 40);
- dreptul de a-și cunoaște drepturile și obligațiile (art. 23);
- dreptul la apărare (art. 26);
- principiul legalității și al competenței legale a instanțelor (art. 114, 119);
- cerințele de calitate a legii (claritate, precizie, previzibilitate).

Pentru toate aceste motive, se solicită admiterea excepției de neconstituționalitate și declararea ca neconstituționale a dispozițiilor menționate, cu consecințele ce decurg din această constatare.

Această intervenție a Curții Constituționale este necesară pentru restabilirea echilibrului constituțional și pentru garantarea unui proces echitabil și previzibil.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

- copia hotărîre Judecătorei Orhei (sediul Central);
- copia cerere de recurs.
- Decizii ale Curții de Apel Bași în cauze privind examinarea recursurilor împotriva hotărîrilor adoptate în acțiunile posesorii.

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declarăm pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Cu respect,

Avocat: Dr. Iulian Rusanovschi

Digitally signed by Rusanovschi Iulian
Date: 2026.04.24 16:18:23 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

CURTEA DE APEL NORD
Colegiul Civil și de contencios administrativ

ÎNCHEIERE

27 mai 2026

mun. Bălți

Președintele completului
Judecătorii:

Radu Holban
Mariana Sajin și Svetlana Ghercavii

examinând din oficiu, cererea formulată de avocatul Iulian Rusanovschi privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată formulată de Mitropolia Moldovei - Cult Religios Biserica Ortodoxă din Moldova în contradictoriu cu Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă cu Hramul Sfântul Gheorghe satul Camencea, raionul Orhei privind protecția posesiei, prin evacuare,

c o n s t a t ă :

Prin cererea înregistrată pe rolul judecătoriei Orhei, sediul central reclamantul Mitropolia Moldovei-Cult Religios Biserica Ortodoxă din Moldova, a acționat în contradictoriu cu Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă cu Hramul Sfântul Gheorghe satul Camencea, raionul Orhei, solicitând protecția posesiei, prin evacuare.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 20 februarie 2026 s-a admis cererea depusă de Mitropolia Moldovei-Cult Religios Biserica Ortodoxă din Moldova către Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă cu hramul "Sfântul Gheorghe" din s. Camencea raionul Orhei, privind protecția posesiei, prin evacuare.

- S-a obligat partea pârâtă Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă cu hramul "Sfântul Gheorghe" din s. Camencea raionul Orhei să înlăture obstacolele în folosința și posesia bunului imobil compus din; teren cu destinația pentru construcții cu nr. cadastral 6432403.350 și Clădirea Bisericii cu suprafața de 280 m.p cu nr. cadastral 6432403.350.01, amplasat în s. Camencea com. Donici raionul Orhei, cu evacuarea din acest imobil.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la data de 25 februarie 2026 avocatul Rusanovschi Iulian în interesele Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă cu hramul "Sfântul Gheorghe" din s. Camencea, raionul Orhei a contestat hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 20 februarie 2026 cu recurs, solicitând casarea hotărârii contestate cu adoptarea unei decizii prin care să fie admis recursul și trimisă cauza la rejudecare într-un alt complet de judecată.

Totodată, nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la data de 18 martie 2026 Ministerul Culturii al Republicii Moldova a contestat hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 20 februarie 2026 cu recurs, solicitând casarea hotărârii contestate cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond.

La 24 aprilie 2026 avocatul Iulian Rusanovschi a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, prezenta sesizare are ca obiect de examinare verificarea constituționalității prevederilor art. 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, în sensul corespunderii cu art. 20, 23, 26 și art. 114 și 119 din

Constituția Republicii Moldova: „Art. 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, vin în contradicție cu prevederile art. 20, 23, 26 și art. 114 și 119 din Constituția Republicii Moldova, deoarece art. 278¹⁶ alin.3) CPC prevede că: „Hotărârea asupra acțiunii posesorii este supusă numai recursului”, iar art. 423/429 din CPC nu reglementează sub nici o formă recursul împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate în instanța de fond, ci doar recursul împotriva deciziilor Curții de Apel. Astfel, prevederile art.278¹⁵ CPC stipulează că: „În procedura privind acțiunile posesorii se judecă acțiunile prin care se apără posesia în temeiul art.308 - 311 din Codul civil (acțiunile posesorii)”, însă Codul civil instituie acțiunea posesorie prin prevederile art. 491-496. Fiind o reglementare obscură în legislație, care duce justițiabilii în eroare, și care nu trece testul de calitate (constituționalitate) a legii, prin lipsa de precizie (indicarea eronată a unor norme corespondente)”.

În motivarea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate avocatul Iulian Rusanovschi a invocat că, aplicarea dispozițiilor art. 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, în sensul invocat de către reclamantă și instanța de judecată, dar și în sensul lor direct prevăzut de Codul de Procedură Civilă, contravine art. 20, 23, 26 și art. 114 și 119 din Constituția Republicii Moldova („Hotărârea asupra acțiunii posesorii este supusă numai recursului” fiind singura reglementare a acestei căi de atac, iar secțiunea I și secțiunea a II a căii de atac recursul nu instituie dreptul și regulile pentru recurarea unei hotărâri pronunțate de instanțele de fond (termenul de atac; posibilitatea depunerii recursului nemotivat până la pronunțarea hotărârii motivate; instanța competentă să examineze acest recurs, părțile care sunt în drept să folosească această cale de atac etc.)).

Reține că, articolul 40 din Constituție, prevede că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție. În speță, prin nereglementarea căii de atac a recursului împotriva hotărârilor instanței de fond în Capitolul XXXVIII a Codului de procedură civilă, se îngreunează accesul la justiție prin nereglementarea acestui tip de recurs și a condițiilor/cerințelor impuse pentru exercitarea sa (termeni, recurenți, instanță competentă, motivare etc).

Mai reține că, articolul 23 alin. 2) din Constituție prevede faptul că, statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. În speță, statul nu a asigurat dreptul împicinatilor de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, după cum urmează: părțile nu cunosc dacă pot contesta hotărârea prin recurs nemotivat sau sunt obligate să depună direct recurs motivat împotriva hotărârii pronunțate de instanța de fond. Astfel în această cauză este un recurs motivat depus de recurentă și alt recurs nemotivat depus de Ministerul Culturii (intervenient); părțile nu cunosc dacă instanța de judecată era în drept să emită, după deliberare, doar dispozitivul hotărârii și abia ulterior partea motivată a hotărârii; părțile nu cunosc care este termenul concret de depunere a recursului (15 zile sau 2 luni), iar instanța de judecată a oferit părților un termen de 30 de zile de la pronunțare pentru depunerea recursului; părțile nu cunosc dacă termenul pentru depunerea recursului se calculează din data pronunțării sau din data aducerii la cunoștință a acestuia, sau poate din data aducerii la cunoștință a hotărârii integrale? Legea nu prevede expres care este instanța competentă să examineze aceste tipuri de recursuri? Legea procesual civilă nu indică expres lista participanților la procesul civil în drept să declare acest tip de recurs etc.

Menționează că, obscuritatea legii procesual civile și nereglementarea căii de atac a recursului împotriva hotărârilor adoptate de judecătoria în Capitolul XXXVIII a Codului de procedură civilă constituie o problemă de constituționalitate a normelor invocate ce urmează a fi sancționate de Curte prin admiterea acestei excepții. Articolul 26 alin. 1-2) din Constituție: Dreptul la apărare este garantat. (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. Astfel, prin nereglementarea căii de atac a recursului împotriva hotărârilor adoptate de judecătoria în Capitolul XXXVIII a Codului de procedură civilă, recurenta nu are mijloace legitime procesuale de a se apăra, iar lipsa unor astfel de normă aduce atingere dreptului la apărare a părții în proces.

Sustine faptul că, prevederile art. 278¹⁵ Cod de procedură civilă stipulează că: „în procedura privind acțiunile posesorii se judecă acțiunile prin care se apără posesia în temeiul art.308–311 din Codul civil (acțiunile posesorii)”, iar Codul civil instituie acțiunea posesorie prin prevederile art. 491- 496 constituie o nouă ingerință adusă dreptului la apărare fiindcă instanța utilizează în examinarea acțiunii posesorii norme ale codului civil diferite de cele indicate expres în art. 278¹⁵ CPC. Astfel, se crează o imposibilitate a utilizării mijloacelor de apărare expres instituie de lege, contrar cerințelor indicate de art. 26 alin. 2) din Constituție.

Totodată invocă faptul că, din conținutul art. 114 din Constituție reiese că: justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești. Astfel, instanța de judecată care este în drept să examineze calea de atac recursul împotriva hotărârilor pronunțate de judecătoria, urmează a fi indicată expres în prevederile Codului de Procedură Civilă. În speță, acest recurs a fost transmis spre examinare Curții de Apel Nord, însă în temeiul cărei norme din CPC, Curtea de Apel va pronunța o decizie asupra acestui recurs? Nici art. 423 și nici art. 423/429 nu reglementează o astfel de cale de atac. Este adevărat că în temeiul logicii juridice, recursul împotriva unei hotărâri pronunțate de o judecătorie urmează a fi examinat de o curte de apel (instanța imediat ierarhic superioară), însă este la fel de necesar (din punct de vedere a constituționalității unei legi), ca acest drept să îi fie acordat curții de apel printr-o normă procesual civilă!

Atrage atenția că, prevederile art. 119 din Constituție stabilesc: împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii. Astfel, pe de o parte art. 278¹⁶ alin. 3) din Codul de procedură Civilă instituie calea de atac recursul împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate de judecătoria în acțiunile posesorii, iar pe de altă parte, Capitolul XXXVIII a Codului de procedură civilă nu stabilește nici o regulă de procedură pentru acest tip de recurs. Cu alte cuvinte, lipsesc condițiile legii pentru exercitarea unei căi de atac instituite și existente de principiu, prin art. 278¹⁶ alin. 3) CPC și care poate fi folosită de părțile interesate, însă într-un mod cu totul obscur, neclar, imprevizibil și imprecis. Această stare de nereglementare a „condițiilor de folosire a recursului împotriva hotărârilor pronunțate de judecătoria” reprezintă o problemă de constituționalitate a normei invocate (art. 278¹⁶ alin. 3)CPC în coraport cu art. 423/429 CPC). Astfel, în practica instanțelor naționale de judecată, instanțelor de fond consideră că aceste hotărâri pot fi recurate în termen de 30 de zile, iar curțile de ape sunt de părere că ele se contestă în 15 zile! Care comportament procesual urmează să adopte recurenta?

Invocă cele trei criterii fundamentale, desprinse din jurisprudența Curții Constituționale a R. Moldova (principiul legalității și calitatea legii), pentru ca o normă juridică să fie constituțională sunt: Claritatea - Norma trebuie să fie formulată într-un limbaj inteligibil, precis și neechivoc, astfel încât destinatarii acesteia să înțeleagă exact care sunt drepturile și obligațiile lor, fără a lăsa loc la interpretări arbitrare. Precizia -

Norma trebuie să fie suficient de concretă și determinată, definind clar conduita interzisă sau permisă, pentru a evita aplicarea ei subiectivă sau abuzivă de către autorități. Previzibilitatea - Norma trebuie să fie predictibilă, ceea ce înseamnă că o persoană trebuie să poată să-și adapteze conduita în funcție de reglementările în vigoare, anticipând consecințele juridice ale acțiunilor sale. Aceste trei cerințe formează standardul de calitate a legii, esențial în cadrul statului de drept și securității raporturilor juridice. Aceste cerințe formează standardul de calitate a legii, fundamental în cadrul statului de drept și al securității juridice. Nereglementarea exhaustivă a căii de atac a recursului împotriva hotărârilor instanței de fond în acțiunile posesorii, așa cum este indicat de art. 278¹⁶ alin. (3) CPC în raport cu art. 423/429 CPC, creează o situație de obscuritate și imprevizibilitate. Aceasta se manifestă prin lipsa unor norme clare privind termenul de depunere a recursului, instanța competentă, posibilitatea depunerii recursului nemotivat, și lista participanților la procesul civil îndreptățiți să declare acest tip de recurs. O astfel de situație contravine cerințelor de claritate, precizie și previzibilitate ale legii, așa cum sunt ele dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale și. De asemenea, indicarea eronată în art. 278¹⁵ CPC a temeiului acțiunilor posesorii (art. 308-311 din Codul Civil, în loc de art. 491-496 din Codul Civil) reprezintă o lipsă de precizie care induce în eroare justițiabilii și afectează calitatea legii.

Mai reține că, similar, articolul 26 din Constituție garantează dreptul la apărare. Lipsa unor mijloace legitime procesuale clare și previzibile pentru exercitarea recursului împotriva hotărârilor instanței de fond în acțiunile posesorii afectează direct dreptul la apărare al părților. O parte nu poate reacționa independent și prin mijloace legitime la încălcarea drepturilor și libertăților sale dacă procedurile de exercitare a căilor de atac sunt obscure sau inexistente. Lipsa reglementărilor procedurale detaliate pentru recurs în acțiunile posesorii limitează nejustificat accesul părților la justiție și la un recurs efectiv, contrar Art. 20 și 40 din Constituție. Lipsa unei norme exprese în CPC care să confere Curții de Apel competența de a examina recursul împotriva hotărârilor judecătorești în acțiunile posesorii, ceea ce contravine art. 114 și 119 din Constituție.

Potrivit sesizării consideră că, urmează a fi declarat neconstituțional articolele 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, și anume: sintagma „art.308–311” a art. 278¹⁵ CPC; articolele 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, în măsura în care nu reglementează condițiile de exercitare a căii de atac recursul împotriva hotărârilor adoptate de judecătoria în acțiunile posesorii.

Articolul 12¹ alin.1) Cod de procedură civilă statuiază că, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea îndeplinirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;* c) *prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;* d) *nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.*

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă

până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(4) Dacă nu sânt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Colegiul civil și de contencios administrativ reține că, verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale.

Colegiul constată că, în litigiul dedus judecării sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art.12¹ alin. (2) Cod de procedură civilă.

Astfel, ținând cont de faptul că, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate constituie verificarea constituționalității prevederilor art. 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, în sensul corespunderii cu art. 20, 23, 26 și art. 114 și 119 din Constituția Republicii Moldova, Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Nord ajunge la concluzia de a admite cererea formulată de avocatul Iulian Rusanovschi privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Or, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor indicate supra, constituie o prerogativă a părții din proces, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

Instanța explică părților că, prin prisma art.12¹ alin.3) Cod de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Conform art.12¹ Cod de procedură civilă, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord,

D I S P U N E :

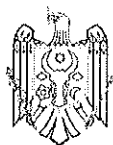
Admite cererea înaintată de avocatul Iulian Rusanovschi privind ridicarea excepției de neconstituționalitate;

Transmite Curții Constituționale - Sesizarea depusă de Iulian Rusanovschi privind controlul constituționalității prevederilor art. 278¹⁵, art. 278¹⁶ alin. 3) și art. 423/429 din Codul de procedură Civilă, în sensul corespunderii cu art. 20, 23, 26 și art. 114 și 119 din Constituția Republicii Moldova.

Încheierea nu se niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecător

Digitally signed by Sajin Mariana
Date: 2026.06.03 17:13:42 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Radu Holban

Judecătorii

Mariana Sajin

Svetlana Ghercavii